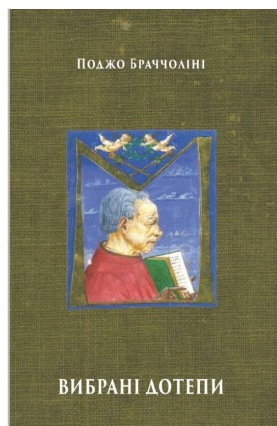

Браччоліні Поджо. *Вибрані дотепи* / пер. з лат. і ком. Ростислав Паранько, Ігор Балико, Ярослав Височанський, Оріся Віра, Ірина Галинич, Ольга-Марія Гнип, Соломія Гребеняк, Андрій Гриниха, Олександра Канцер, Назарій Левус, Олена Сколоздра, Володимир Чемерис. Львів: Видавництво УКУ 2017. 176 с.

Відтворення гумору – один із найсерйозніших викликів для перекладача, надто ж, коли між постановням тексту і перекладом пролягло понад пів тисячоліття. Складність цього виклику, втім, не відохотила учасниць і учасників історико-філологічних семінарів, які відбувались упродовж 2014–2016 рр. на гуманітарному факультеті УКУ, від амбітного завдання: не тільки читати й інтерпретувати тексти з пізньосередньовічної гумористичної збірки, а й повноцінно їх перекласти й підготувати до друку.

«Дотепи» («Facetiae») – аж ніяк не чільний твір діяча італійського Ренесансу, філолога-гуманіста Джованні Франческо Браччоліні (1380–1459), більше відомого за прізвиськом Поджо. Зате вони яскраво контрастують із його «поважною» латиномовною писемною спадщиною, в якій автор наслідував античні взірці (морально-філософські діалоги, листи, полемічні промови).

Гумористична збірка Поджо Браччоліні є своєрідним плодом розваг на дозвіллі. За час свого кількадесятилітнього служіння секретарем папської курії він у паузах між виконанням службових обов'язків записав майже триста жартівливих і курйозних оповідок. Серед них результати цілковито оригінальної творчості (описують-бо випадки, які трапилися з особами близько знайомими авторові), також обробки поширених анекдотів про славетні постаті та знамениті події (сучасні авторові та відомі йому з переказів про минувшину), а також опрацювання суто фольклорного матеріалу, що рясніє типовими сюжетами, мотивами, персонажами.

А втім, ренесансний книжник-гуманіст не був би собою, якби навіть твір такого грайливого жанру не використав для втілення своєї центральної програми – відродження класичного стилю латинського письменства. Як він сам задекларував у вступі до своєї збірки, її укладено, «щоб латинська мова нашої доби збагачувалася також і в легковажних темах». «Дотепи», отже, є цікавим культурним експериментом: якщо впродовж середньовічної доби «народні» мови поступово завойовували своє право – побіч латинської – опрацьовувати традиційно поважні теми високим стилем, то Поджо Браччоліні використав наближену до класичного стандарту латину для викладу комічних приземлених сюжетів.

Як історичне джерело «Дотепи» цікаві передусім засвідченням тогочасної ментальності загалом і особистості автора зокрема. Чимало оповідок збірки доносять до нас приватний, вільний від усталених формальних вимог поважніших жанрів, відгук на історичні події, які мали широкий резонанс у часи Поджо Браччоліні або безпосередньо чи опосередковано зачепили його самого.

З огляду на особливості оригіналу, зумовлені його характером і як літературної пам'ятки, і як історичного джерела, перекладачі «Вибраних дотепів» теж наважилися на певний експеримент: поставили собі за мету відтворити українською різні позірно несумісні в перекладі сторони твору, а не зосередитися лише на одній із них. Отож український текст «Вибраних дотепів», зберігаючи належну формально-змістову відповідність оригіналові, щоби прислужитися для академічних потреб, своїм стилем тяжіє до невимушеної розмовності і, що найважливіше, спроможний, попри часову та культурну дистанцію, викликати у читача якщо не сміх, то усмішку.